

**Lumina
Răstignind
Lunii**

Liturghia Cuvântului
la răscruce de vremuri

Redactor: Alexandra Lucia Crăciun

Corector: Valeria Radu

Concept grafic, machetare și dtp:

Ioana Bita Giulea – www.designbooks.ro

Ilustrația copertei: Andreea Antohe, LTSTI

Ilustrații: elevii Liceului Teoretic „Sfinții Trei Ierarhi”

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GAVRILĂ, VASILE

Răstignind Lumina lumii : Liturgia Cuvântului

la răscruce de vremuri / pr. dr. Vasile Gavrilă. –

București: Editura Fundația „Tradiția românească”, 2020

ISBN 978-973-87029-9-8

Cuvânt-înainte: Gândurile unui preot pentru frații lui	6
Cum să zidim Biserica din inimă	21
Crucea, altar de jertfă și prinos de Înviere	28
Avem puterea de a spune și noi „Fie”?	33
Începutul mântuirii noastre	40
Hristos, scara care a unit cerul cu pământul	47
Sfășierea inimii și lucrarea pocăinței în viața noastră	54
Să intrăm în Împărăția Vieții	63
Pregătindu-ne pentru Ospățul Stăpânului	71
Puterea pocăinței și dorul de Dumnezeu	76
Adâncul nesfârșit al smereniei lui Hristos	81
Nunta Fiului de Împărat	89
Răstignind Lumina lumii	96
Să tacă tot trupul omenesc	102
În mormânt, Viață / Pus ai fost, Hristoase...	109
Unde-ți este, moarte, boldul? Unde-ți este, iadule, biruința?	114
Ridicați, căpetenii, porțile voastre!	118
Universalitatea credinței creștine	121
Să dăm și altora lumina!	129
Doamne, rămâi cu noi!	137
Suntem creștini, credem în Înviere	146
Izvorul nesecat al Iubirii dumnezeiești	154
Lacrima devenită Lumină la Mormântul Mântuitorului	161
Nu am om!	169
Setea de Adevăr și dorul dătător de Viață	179
Constantin și Elena, Apostolii creștinătății	188
Orbul cel luminat	197
Sus să avem inimile	205
Cuvântul Tău Adevăr este	210
Fiți sfinți pentru că Eu sunt Sfânt	218
Cununa neamului sunt sfinții săi	226
Noi ce fel de „pământ” suntem?	234
5 Liturgia Cuvântului la răscruce de vremuri	240

Am încercat și vom mai încerca, nu știu cât vom reuși, să înțelegem ce este Biserica Ortodoxă, ce este Ortodoxia, ce este viața creștinului ortodox. S-au scris multe tratate, s-au elaborat documente, prin care teologii, cercetătorii, istoricii, cei care au încercat să înțeleagă mentalitățile omenirii, au dat diferite definiții, au făcut diferite afirmații, și, cu toate astea, ne va fi greu să înțelegem profunzimea, adâncul nețârmurit al viețuirii creștine.

Nu pentru faptul că îmi dolesc și eu, ca anumiți frați de-ai mei, să defilez cu personalități în frunte și să-mi ascund micimea și slăbiciunile, în spatele acestora, dar nu pot să nu menționez felul în care Părintele Rafail a definit Ortodoxia, ca fiind firea omului. Tocmai acesta este lucrul pe care îl înțelegem foarte greu, pentru că ne este greu să ne cunoaștem și să ne înțelegem firea.

Știm, însă, că Ortodoxia este jertfă și înviere. Ortodoxia – creștinismul – este cruce și înviere. Poate că tocmai din acest motiv este așa de greu să fii ortodox, este așa de greu să trăiesc ortodox, este așa de greu să gândesc ortodox și este așa de greu să suport ortodox. În istoria lor, creștinii – și, când spun „creștinii”, eu identific creștinismul cu Ortodoxia –, așa cum spunea, într-un document, un subaltern al Împăratului Traian, erau oameni obișnuiți. Trăiau în cetăți, se căsătoreau, aveau copii, erau oameni harnici, onești, dar aveau o filosofie de viață. Credeau în Hristos, în dumnezeirea lui Iisus Hristos, credeau

într-un singur Dumnezeu, în Dumnezeul Cel Adevărat; doar Lui Îi slujeau și nu se amestecau cu păgânii, trăiau onest, trăiau corect; nu-și împărțeau patul (nu desfrâneau), nu-și omorau pruncii (nu comiteau avort). Unde erau ei? Acolo unde li se dădea voie să fie; unde erau îngăduiți.

Mă gândeam aseară că, timp de trei secole, creștinii au zidit o singură Biserică: Biserica dinlăuntru, Biserica din inimă. Nu aveau Biserici, nu aveau nici proprietăți. De aceea, perioada respectivă e denumită „perioada Bisericii din catacombe”. Persecuțiile împotriva creștinilor au început și la Ierusalim (pentru creștinii iudei), și în tot Imperiul Roman. A urmat, apoi, o perioadă de vreo 1700 de ani, când creștinii au construit Bisericile de pe pământ. Cred că aici este o problemă: echilibrul între grija, atenția, concentrarea pentru Biserica din inimă și Biserica de afară. Nu trebuie condamnat faptul că s-au construit biserici sau catedrale; sunt locașurile de slujire. Văzându-le astăzi, peste secole, ne dăm seama că omul, în ridicarea lor, a dat tot ce a avut el mai bun lui Dumnezeu. Însă cred că ceea ce este esențial este Biserica din inima omului. Oare, să fi răspuns profetic Sfântul Siluan Athonitul, când a spus că, dacă s-ar întâmpla să nu mai avem Scriptură, o scriem din nou? Sfântul Ioan Gură de Aur spune și lucrul acesta: Evanghelia s-a scris pentru că n-am mai avut-o scrisă în inima noastră. Și, la un moment dat, s-au umplut biblioteci întregi cu Biblii, cu cărți, cu Evanghelii și stau acolo, în condiții excepționale, neatinse, ca să nu se deterioreze; în alte locuri, prăfuite ș.a.m.d. Ceea ce este foarte clar este că, într-adevăr, ceea ce rămâne este scris în inimă. În Evanghelia din inimă, în Liturgia din inimă, în bucuria din inimă sau în drama din inima omului.

Duminica de astăzi este dedicată Sfântului Grigorie Palama. Spuneam, săptămâna trecută, că în Duminica Ortodoxiei își au rădăcinile toate duminicile care urmează. Așadar, regăsim Duminica Ortodoxiei într-un mod explicit și implicit, și într-un mod concret, în fiecare dintre duminicile următoare.

Sfântul Grigorie Palama a trăit în secolul al XIV-lea; însă nu mă voi concentra pe relatarea vieții sale. Amintesc lucrul acesta doar pentru a vă spune că a trăit într-un secol de confruntări filosofice și oarecum chiar și ideologice. Sfântul Grigorie Palama a combătut raționalismul pur, aproape demonic, al Apusului. Și veți vedea de ce fac afirmația acesta, de ce-mi permit să folosesc o astfel de sintagmă. Care era esența învățaturii Sfântului Grigorie Palama? Opus învățaturii dezvoltate în Apus, care socotea harul lui Dumnezeu ca o creație a Lui, oferit omului, - învățatură bazată pe o tratare pur rațională a revelației, și pe filosofia lui Aristotel, care a mers pe o teorie a categoriilor și care nu putea să pătrundă, cu șabloanele ei, în Taina lui Dumnezeu -, Sfântul Grigorie Palama vorbea despre harul lui Dumnezeu, ca energie care țâșnește din Dumnezeu, dar nu e creație dumnezeiască, ci har pe care omul îl poate primi. Foarte inspirat explică Părintele Placide Deseille: când fierul toporului este înroșit în foc, toporul și taie lemne, dar și încălzește, și luminează. Așa este harul în om. Ce înseamnă aceasta? Primind harul lui Dumnezeu, omul rămâne om, dar se îndumnezeiește. Devine om îndumnezeit. Iar Sfântul Grigorie vorbea despre starea aceasta ca despre o realitate concretă a vieții și un scop al existenței.

Dacă, atunci, s-a luptat cu raționalismul pur, dus până la critica rațiunii pure, astăzi, Biserica, de Duminica Sfântului Grigorie Palama, se confruntă cu alte curente, cu curentele progresiste, care sunt exact același lucru, dar cu altă față. Cum spune românul: „Aceeși Mărie, cu altă pălărie!“ Din păcate, aceasta este realitatea. Am amintit de un raționalism demonic. Am să vă spun ceva care este foarte grav și de care noi ar trebui să fim conștienți; pentru prima dată, am găsit, la un profesor de teologie, o afirmație cutremurătoare. Vorbește despre secularism, ca fiind erezia creștinismului. Știți ce este secularismul? L-a definit și Mircea Eliade, definiție preluată și de dicționarele enciclopedice. Este acel mod de a viețui al omului, ca și cum

Dumnezeu nu ar exista. Acesta este secularismul: trăiești pe pământ, ca și cum Dumnezeu nu ar exista. Ei bine, să știți că raționalismul care a pătruns în Biserică și în Teologie a pregătit albia tuturor relelor și tuturor ideologiilor.

Vă invit să ne gândim la ceva: ce-a fost tatăl lui Nietzsche? Pastor. Stalin ce-a fost? Absolvent de seminar teologic. Darwin? Absolvent al Facultății de Teologie. Și putem continua. Constatăm că aici sunt toate răzvrătirile demonice din rândul celor ce s-au certat, practic, cu Dumnezeu și nu L-au înțeles. Din acest motiv, să știți că toate ideologiile au ceva împotriva Bisericii. De ce? Pentru că, de fapt, în spatele tuturor e Antihristul, care nu face altceva decât să se răzvrătească împotriva Bisericii.

Astăzi, cunoaștem o altă față a Răului; o altă față a Antihristului. Iar Răul acesta este atât de bine organizat, încât nu-l sesizăm, iar dacă îl sesizăm, cumva, ne este aproape imposibil să-i demontăm planul. Așa de bine este organizat! Cu precizie matematică. Dacă ați avea timp să analizați tot ce s-a întâmplat, de-a lungul timpului, în istorie, cu toți pașii acestor rele, și ai acestor fațete ale Antihristului, ați fi uimiți!

Care este mesajul duminicii de astăzi pentru noi, cei de aici, noi, cei care nu i-am lăsat pe toți să intre în biserică - vedeți ce ciudat am ajuns să trăim?! Adică, noi, preoții, ne-am organizat să rămână mai puțin de 50 de oameni în biserică. Nu credeam că vom ajunge, vreodată, aici! Dar trebuie să fim atenți și să fim înțelepți, cu discernământ, în astfel de situații.

Trebuie să fim realiști: Biserica este iar într-o mare confruntare cu Antihristul, clar. Este în luptă cu erezia aceasta, a zilei de azi, așa spune erezia aceasta, a progresiștilor, cu tot felul de lucruri demonice.

Ce ne spune, așadar, duminica de astăzi, a slăbănogului din Capernaum și a Sfântului Grigorie Palama? Vedeți, ne este teamă că ne-mbolnăvim și tăiem accesul spre vindecare. Noi închidem Bisericile, iar cei din Capernaum au spart acoperișul,

ca să intre la Dumnezeu. Iar bolnavul s-a vindecat: și de păcate, și de boală. La noi, acum, societatea lucrează altfel. Apoi, ce ne spune *Evanghelia după Ioan*, care a fost citită pentru Sfântul Ierarh? *Eu sunt păstorul cel bun. Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale* (Ioan 10, 11). Noi să nu ne mirăm că suntem scoși din Biserici, căci Hristos a fost scos afară din sinagogă! A fost scos afară din templu și au vrut să-L arunce de pe sprânceană muntelui. N-au putut. N-au putut să-L atingă decât atunci când a îngăduit Dumnezeu. Cum n-au putut invadatorii păgâni să cucerească cetăți în care Biserica era vie. Am vizitat, recent, orașul Modena care, acum, este închis, bineînțeles. Este un sfânt din perioada în care nu erau bisericile separate, episcopul de Modena, care s-a rugat lui Dumnezeu, au venit oamenii la el, i-a scos în mijlocul cetății și a dat Dumnezeu o ceață, încât vrăjmașii au trecut cu corăbiile pe lângă oraș. Nu l-au văzut! Oare noi nu am putea să ne rugăm să treacă ONG-iștii pe lângă biserică și să nu vadă că e plină? Nu putem, pentru că ne e teamă. De cine? De necredința noastră. Să fim realiști!

Și, deci, ce ne spune *Evanghelia* de astăzi? Că vindecarea e în El, suntem toți slăbănogi, Mântuitorul Hristos este Păstorul cel bun, ne ia pe toți în cărucia Lui, nu ne lasă, n-are absolut pe nimeni de pierdut, absolut pe nimeni! Nici pe cei care L-au bătut cu pietre, nici pe cei care L-au biciuit, nici pe cei care, mai târziu, au scos icoanele din școli, care au închis sau demolat bisericile, nu!

Și, cel mai important lucru pe care ni-l relatează *Evanghelia* de azi e că ceea ce contează cel mai mult este Biserica din om. Să știți că de multe ori m-am gândit că am fost un preot cam neisprăvit, că mă chinui de mult timp să repar biserica aceasta, monument unic în România! Poate că am stat prea multe nopți pe-aici, spovedind oamenii, când ar fi trebuit să mă duc la primărie, la prefecturi, să cerșesc ajutor, să reparăm mai repede biserica. Dar, în același timp, mă gândesc la următorul lucru: Biserica din om contează mai mult; Biserica din om! Pe

Mântuitorul Hristos nu ni-L poate lua nimeni. Vedeți, criza aceasta a apărut în Post, în momentul în care diavolul nu se poate atinge de sufletul omului.

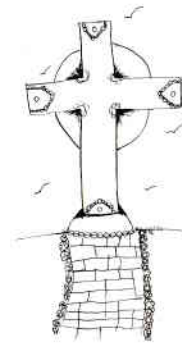
Harul lui Dumnezeu, care e energie divină necreată, pătrunde prin buncărele oricui sistem, regim! Nu are limite. Sper să spargă și inimile noastre, de la vlădică la opincă, să pătrundă în ele, să ne cutremurăm și să vedem ce facem, deoarece am sentimentul că ne-am cam ascuns. Dar, în același timp, am convingerea că Domnul nu ne lasă. Nu trebuie să avem absolut nicio temere, chiar dacă lucrăm într-un mod puțin mai lipsit de confort. Mai la frig, mai strâmtorați... Dar, fiți încredințați, atât timp cât se va săvârși Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, atât va dăinui și istoria omenirii. Când nu se va mai face Liturghie, se va fi terminat.

Noi, deocamdată, săvârșim Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, ne împărtășim cu Mântuitorul Hristos, Îl păstrăm în inimă și avem încredințarea că nu ne va lăsa! Haideți, să zidim mai atent, mai conștient, Biserica din inima noastră!

Crucea, altar de jertfă și prinos de Înviere

Predică la Duminica a III-a din Postul Mare

„Mântuiește, Doamne, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; biruință binecredincioșilor creștini asupra celui potrivnic dăruiește și cu Crucea Ta păzește pe poporul Tău”

Astăzi, creștinătatea ortodoxă din întreaga lume, oriunde s-ar afla creștinul, în munte, în pădure, în peșteră, în casa lui, în spital, cinstește Sfânta Cruce pentru că știe că prin aceasta i-a venit izbăvirea; prin Cruce i s-a deschis împărăția cea mai potrivită, cea mai demnă pentru statutul lui de făptură creată de Dumnezeu, după chipul Creatorului. Știe, totodată, că Sfânta Cruce i-a dăruit Învierea, că Sfânta Cruce este armă împotriva celui mai mare vrăjmaș al omului, Lucifer, cel care i-a furat, practic, Raiul și care l-a înșelat încât a ajuns străin în propria acasă, în Eden, în propriul palat, cum l-a făcut Dumnezeu la început. Astfel, omul s-a înstrăinat de el însuși și s-a înstrăinat de Dumnezeu.

Frați creștini, astăzi întreaga Ortodoxie a fost nevoită să scoată Euharistia din Biserică, stare fără precedent în istoria creștinătății. De 2000 de ani, de când există Biserica, nu s-a întâmplat așa ceva, însă creștinul ortodox și, în general, tot creștinul care se închină Sfintei Cruci, știe că Dumnezeu a pus Crucea la temelie a întregii existențe a omului. Prin Biserică – mireasa lui Hristos –, Dumnezeu a pus Sfânta Cruce la temelie a existenței ei și a înfipt-o în mijlocul existenței, în mijlocul istoriei, în mijlocul vieții fiecărei făpturi, deoarece aceasta nu reprezintă doar un semn. Sfânta Cruce este altarul pe care Mântuitorul Hristos S-a jertfit pentru izbăvirea omului din înșelăciune, din înstrăinare și din moarte. Omenirea, însă, a căzut în capcana vrăjmașului, care niciodată nu va putea să

se plece în fața Sfintei Cruci, deoarece aceasta este jertfă, smerenie și iubire, însușiri care i-au devenit străine, aproape ontologic, omului.

Evangelhia de astăzi, care parcă a fost împărtășită de Dumnezeu pentru toate timpurile de criză, spune clar că omul care vrea să se izbăvească din propria moarte, din propria înstrăinare, din propria stare de excludere, trebuie să își ia Crucea și să urmeze Mântuitorului Hristos; cel care face aceasta se va mântui, iar cine leapădă Crucea, ca să se salveze, acela se va osândi, acela își va pierde sufletul. Aș vrea să stăruim asupra unui aspect: în acord cu logica dumnezeiască, întregul Cosmos nu valorează cât un suflet omenesc, adică sufletul oricărui dintre noi; pe când, logica demonică dorește să subjuge sufletele și să omoare sufletele, să îngenuncheze sufletele în fața creației, în fața a ceea ce fusese și va rămâne, de fapt, dar dumnezeiesc, și anume Universul.

Oare prin „scoaterea” Liturghiei din Biserică nu facem chiar acest lucru; nu lepădăm Crucea ca să ne salvăm de ceea ce vrăjmașul a lucrat, în loc să ne întoarcem și să ne alipim de Dumnezeu, căutând izbăvirea Sa? Dumnezeu, când l-a creat pe om, i-a pus la dispoziție toate premisele, toate mijloacele să se mântuiască, să fie izbăvit, să ajungă acolo unde Însuși Creatorul i-a rânduit să fie; să fie fiu al Împărăției Lui, al Împărăției dumnezeiești. Din acest motiv, nu există nicio tragedie, nicio „făcătură”, nicio alcătuire, nicio logică, nicio construcție, care s-ar putea solda cu o nenorocire în fața căreia Dumnezeu să nu aibă soluție. Domnul are soluție pentru toate crizele și pentru toate situațiile în care poate să fie dus omul de diavol. Tragedie mai mare decât moartea nu poate să existe pe Pământ; însă Dumnezeu L-a lăsat pe Mântuitorul Hristos să treacă prin această dramă, ca să ne arate care este soluția, pe care ne-o oferă El, în fața morții: Învierea. Moartea Mântuitorului aduce Înviere! Crucea aducea Învierea!

Aș vrea să închei prin două gânduri. Întâi de toate, de prin anii 30

'90 încoace tot auzim întrebarea aceasta: de ce oare noi nu mai trăim viața creștinească așa cum o trăiau oamenii din primele secole, când se împărtășeau zilnic, când aveau o viață liturgică, euharistică foarte intensă? Am putea și noi să facem acest lucru, sigur că da. Pentru cei care nu știu, pentru ca Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie să se poată săvârși este nevoie de un antimis (*antimention* – gr. *în loc de masă* – este o năframă pătrată de in sau de mătase, având întipărită pe ea icoana punerii în mormânt a Domnului). Se pare că antimisele au apărut în perioada persecuțiilor, când păgânii prădau frecvent bisericile creștinilor ortodocși. Ca să ferească sfințele de pângărire, în locurile expuse dușmanilor, preoții întrebunțau, pentru oficierea Sfintei Liturghii, în loc de Sfânta Masă, o bucată de pânză sfințită în care, în caz de pericol, puteau lua ușor sfințele și fugi din biserică. Se pare, așadar, că este doar începutul asemănării cu paradigma din primele secole, doar începutul. Am ieșit și noi, la rândul nostru, cu antimisul afară; de aici unde ne vom duce? Nu știu!

Frați creștini, noi nu suntem în stare de martiriu, așa cum erau, de exemplu, creștinii primelor secole. Ceea ce trăim noi în prezent este doar prigoana împotriva umanității, însă, subtil, și împotriva omului care vrea să fie cu adevărat om. Și omul nu poate să fie cu adevărat om decât cu Hristos. Și toate săgețile și sulițele pe care Lucifer le pregătește prin uneltele lui se îndreaptă de fapt împotriva cui? Împotriva lui Hristos. Așa că, dacă El este Cel Care le primește, dacă spre El se îndreaptă, nu trebuie să avem nicio teamă, absolut nicio teamă.

Evangelhia de astăzi este special rânduită pentru vremurile pe care le trăim; aș spune chiar pentru ziua de astăzi – 22.03.2020. Așadar, vă pun la inimă să avem mare încredere în ajutorul lui Dumnezeu, în căutarea Lui, în ocrotirea Lui. Să știm, să ne fie foarte clar lucrul acesta: Crucea este altarul de jertfă a Mântuitorului Hristos, este semnul, pecetea iubirii divine pe care o pune peste umanitate și, totodată, este armă